

Protocol Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Als een leerkracht signalen opvangt van huiselijk geweld of kindermishandeling, wordt van hem als eerste stap gevraagd deze signalen in kaart te brengen. Hij legt de signalen vast, evenals (de uitkomsten van) de gesprekken die hij over de signalen voert, de stappen die hij zet en de besluiten die hij neemt. Ook de gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd. Dit doet hij in het dossier van de leerling (in het voor ouders afgesloten deel).

Bij het in kaart brengen van signalen volgt de beroepskracht de protocollen en aanwijzingen van zijn eigen organisatie of praktijk. Hier kan gebruik gemaakt worden van

<https://signalenkaart.nl>

Stap 2: Collegiale consultatie en samenstellen zorgteam zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding

De tweede stap is het overleg over de signalen. Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk. Te denken valt bijvoorbeeld aan de interne- of externe vertrouwenspersoon binnen de eigen organisatie, of aan de ondersteuningscoach of het zorg- en adviesteam van de school. Zo nodig kan op basis van anonieme leerlinggegevens Veilig Thuis worden geraadpleegd. In die gevallen waarin er behoefte bestaat aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak van) letsel kan de vertrouwensarts van Veilig Thuis, of een forensisch geneeskundige om advies worden gevraagd.

Na dit overleg wordt er een zorgteam samengesteld zodat de leerkracht de zorg kan delen.

In het zorgteam zitten:

- Leerkracht
- Interne vertrouwenspersoon
- Ondersteuningscoach
- Schoolleider

Stap 3: Gesprek met de leerling

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met Veilig Thuis, volgt een gesprek met de leerling (of met zijn ouders). Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen. Dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig. Worden de

zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet. Heeft een leerkracht behoefte aan ondersteuning bij het voeren van het gesprek met de leerling, dan kan hij ook daarover advies vragen aan het zorgteam en/ of aan Veilig Thuis.

In het gesprek met de leerling gaat het erom dat de leerkracht:

- uitleg geeft over het doel van het gesprek;
- de signalen bespreekt, dit wil zeggen de feiten die hij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij heeft gedaan;
- de leerling uitnodigt om daarop te reageren;
- en pas na deze reactie zo nodig komt met een interpretatie van wat hij heeft gezien en gehoord en wat hem in reactie daarop verteld is.

Geen gesprek met de cliënt/dader

In de instructie bij deze stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van een gesprek met de cliënt. Het gaat om uitzonderlijke situaties waarin er concrete aanwijzingen zijn dat *door het voeren van het gesprek* de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Zo is het denkbaar dat een leerkracht besluit om zijn vermoeden van seksueel misbruik of eengerelateerd geweld nog niet met de dader te bespreken omdat hij het risico aanwezig acht dat de dader zich, na dit gesprek, op het slachtoffer zal afreageren.

Ook kan worden afgezien van een gesprek als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de leerling daardoor het vertrouwen kwijtraakt in de leerkracht en de contacten met de leerkracht zal verbreken wat tot gevolg heeft dat de leerling uit het zicht raakt. Bij een besluit om geen contact te leggen met de leerling in verband met een mogelijke vertrouwensbreuk dient te worden bedacht dat precies door dit besluit ook weer een risico ontstaat op een vertrouwensbreuk, namelijk op het moment dat de leerling ontdekt dat de leerkracht zonder zijn medeweten een melding over hem heeft gedaan.

Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Ook als een leerling nog jong is, is het van belang dat de leerkracht het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk of te belastend voor hem is. De leerkracht beoordeelt of een gesprek zinvol is en doet dit in overleg met het zorgteam of met Veilig Thuis.

NB: Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat zijn ouders daarbij aanwezig zijn zodat het kind zich vrij kan uiten. De leerkracht hanteert hiervoor de regels die in zijn eigen sector van toepassing zijn. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd. Maar in verband met de veiligheid van het kind, van de leerkracht, of die van anderen, kan een leerkracht ook in deze sector, bij wijze van uitzondering, besluiten om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd. De redenen voor dit besluit dienen zorgvuldig vastgelegd te worden in het leerlingdossier.

Gesprek met de ouder(s)

Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige leerling gaat, ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkserwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

NB: Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen. Bijvoorbeeld als de leerkracht redenen heeft om aan te nemen dat hij het kind dan uit het oog zal verliezen omdat de ouders het kind van school zullen halen, of niet meer naar de kinderopvang zullen brengen.

Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling

Na de eerste drie stappen beschikt de leerkracht al over redelijk veel informatie: de beschrijving van de signalen die hij heeft vastgelegd, de uitkomsten van het gesprek met de leerling en het advies van deskundigen. In stap 4 komt het erop aan dat de leerkracht deze informatie weegt. Deze stap vraagt van de leerkracht dat hij met het zorgteam het *risico* op huiselijk geweld of kindermishandeling inschat, evenals de *aard en de ernst* van dit geweld.

Bij twijfel moet *altijd* (opnieuw) advies worden gevraagd aan Veilig Thuis.

Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden

Na de weging van stap 4 komt de leerkracht met het zorgteam die binnen de school verantwoordelijk zijn voor de beslissing over het al dan niet doen van een melding, zo nodig ondersteund door deskundigen, tot een besluit: zelf hulp organiseren of een melding doen. Waar het bij deze afweging om gaat is dat de leerkracht beoordeelt of hij zelf, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in voldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren. In alle gevallen waarin hij meent dat dit niet of maar gedeeltelijk het geval is, doet hij een melding.

Hulp organiseren en effecten volgen

Meent de leerkracht dat hij met zijn organisatie of praktijk de leerling voldoende kan beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling, dan biedt of organiseert hij de hulp die daarvoor nodig is. Hij volgt de effecten van deze hulp, bespreekt die met de het zorgteam en doet alsnog een melding als het geweld niet blijkt te stoppen of opnieuw oplaat.

Melden

Meent het zorgteam dat het met zijn organisatie of praktijk niet in staat is om de leerling voldoende te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling, dan doet het een melding zodat de signalen nader kunnen worden onderzocht en acties in gang kunnen worden gezet die de leerling en zijn gezinsleden voldoende beschermen.

Sluit in de melding aan bij de feiten

Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk *feiten en gebeurtenissen* te melden die hij zelf heeft waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die *anderen* hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze 'andere bron' in de melding noemen.

Contact met de cliënt of zijn ouder(s) over de melding en de inspanning om toestemming voor de melding te krijgen

Als hoofdregel geldt dat de leerkracht, *voordat* hij een melding doet, contact zoekt met de leerling over de melding. Hij legt hem uit dat hij een melding wil doen, wat een melding voor de leerling betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vraagt de leerkracht de leerling om een reactie hierop. Laat de leerling merken dat hij bezwaar heeft tegen de melding, dan gaat de leerkracht over deze bezwaren met de leerling in gesprek en bekijkt hij hoe hij aan deze bezwaren tegemoet kan komen. Blijven de bezwaren van de leerling desondanks overeind, dan maakt de leerkracht een afweging. Hij weegt de aangevoerde bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling of een ander tegen het geweld of de mishandeling te beschermen door een melding te doen. Daarbij betreft hij in ieder geval de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of een ander daartegen te beschermen. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar deel III van het basismodel.

Positie van de jeugdige leerling en zijn ouder(s)

Is de leerling nog geen 12 jaar oud, dan voert de leerkracht het gesprek zoals hierboven beschreven met de ouder(s) van de leerling. Het is niet verplicht om met een jonge leerling zelf in gesprek te gaan. De leerkracht beoordeelt samen met het zorgteam of dit, gelet op de aard van zijn melding, de relatie met de jeugdige leerling en de leeftijd van de leerling, mogelijk en gewenst is.

Is de leerling al wel 12 maar nog geen 16 jaar dan wordt het gesprek gevoerd met de leerling en of met de ouder. De leerkracht beoordeelt samen met het zorgteam of hij hen afzonderlijk spreekt of met hen samen in gesprek gaat.

Melding zonder gesprek met de leerling of zijn ouders

In de instructie bij de vijfde stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van contacten met de leerling (en of zijn ouders) over de melding. Het gaat om situaties waarin er concrete aanwijzingen zijn dat door het voeren van het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen.

Veilig Thuis

Advies

Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact kan worden opgenomen met Veilig Thuis, het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij Veilig Thuis is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met cliënten over de signalen. Als een beroepskracht advies vraagt aan Veilig Thuis, zet Veilig Thuis zelf geen stappen in de richting van de cliënt of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager.

NB: Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme cliëntgegevens, voor een adviesgesprek hoeft u uw beroepsgeheim dus niet te verbreken. Wel kunnen, met instemming van de adviesvrager, de contactgegevens van de adviesvrager worden vastgelegd, vooral ook met het oog op een eventueel vervolgadvis over dezelfde casus.

Melden

Als er bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, neemt Veilig Thuis de zaak over. Veilig Thuis is wettelijk bevoegd om onderzoek te doen naar het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Daarbij kan Veilig Thuis informatie opvragen bij andere instanties en organisaties.

Veilig Thuis houdt melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

NB: Bij een melding moet de melder cliëntgegevens verstrekken omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding.

Iedereen, professionals en burgers, kan bij Veilig Thuis terecht met vragen en meldingen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het landelijk nummer van Veilig Thuis is **0800-2000**. Verspreid in Nederland bestaan 26 vestigingen van Veilig Thuis.

Zie: www.vooreenveiligthuis.nl.

De taken van Veilig Thuis zijn: advies geven, meldingen in ontvangst nemen, onderzoek van meldingen, beoordelen van de noodzaak van vervolgstappen en toeleiden naar passende hulp voor alle betrokkenen.